

教育部 2007年
原住民族語文學創作獎

泰雅語
得獎作品

Tayal

pinqzyu yaya maku na pinnaras ke'

ptke': Yagu Yumin (1923mhtuw~2005wayal)

ptke'na ryax: kawas 1970~1975

miru: Watan Taya, kawas 2005~2007

Kuzing ga pe' ku nya balay yaya maku, aring ku 'laqi lga phnyun ku nya balay, memaw ku mcayagaw ru mhmud tluhing uzi. maki qu qutux ryax, kya muciy nanu inlungan maku si phmut tluhing mmuling btunux, sbu' maku qsuyan mu Hayung. pongan yaya maku lga ini si ssayu, lgon nya zik m'abi lga skayal sami nya sazing pinnaras ke'qu yaya maku:

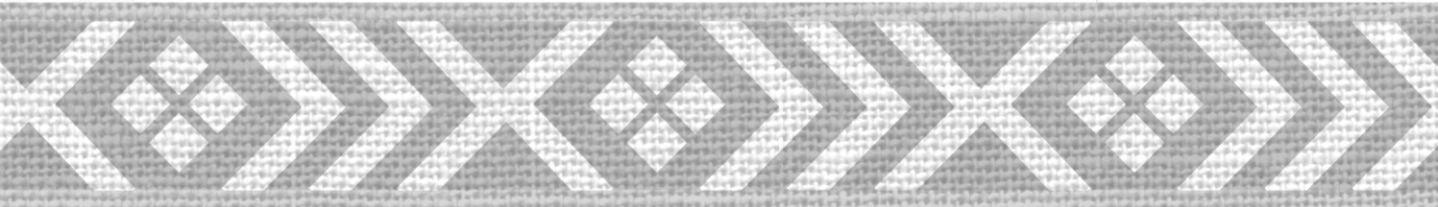
“te qutux pinnaras na ke'ga m'ngarux na squliq, kinraral balay ga, qalang Quci ngarux maki qu qutux ngasal, lalu yaba ga Taya, yaya ga Yagu, magal laqi nha mlikuy. sswe balay laqi nya ga Llyu, yaba balay ni squliq ru hopa balay qpzing nya ma Llyu qani, ana ga mhmud mbasiy ru qlangan, kryax musa mcicyaw qmayah ga, si gwayaw squ hbaw ru l'law na pcyogun, kruma ga memaw si sayu ru tluhing, hwagan nya qsuyan ru ini pcyaw la.

maki qutux ryax, hga mtswe wayal mgluw mcicyaw qmayah rgyax R'ra lozi, qsuyan nha Behuy qani, hya qmasu kryax

qu pcyogun qmayah.nanu ma sswe Llyu qani hya la, spiyang tqleh ru mmoyaw, nyux mqelang ini soya mcicyaw, ktan te sazing qsuyan nya Batu,aki nyux mblaq cbaq kmal sazing ke' lga, s'agal karuh na Llyu tnuhul nya qsuyan nya Batu la, kwara mtswe si qala' mita, ini nha thyazy qmroq.

Llyu qani mngungu phogun ru si hakas helaw balay mqenah mgyey mlqing te zik na hlahuy, trang mqenah mgyey ga, memaw nya ini baqiy qmasan uraw qalux qu lukus, mngungu ktay ta nya gluw muciy ru qmasan nya iluh kwara rgyas nya lozi. baha hmswa wal mqop iyal inlungan ru mngungu balay, si tlqing sl'wiy ru mkum na bling qhuniq, rhzyaq ru uzyay balay ktu, ini baq qslig lga, m'uraw ru mqalux na lukus nya qasa, wal m'yuw mqalux na bukil la, gleng kutaw q'tan na qba, yasa plquy qu kutaw nya hya. t'aring kya lga, m'ngarux qu Llyu ru si buci mqelang mqyanux ska na hlahuy la.”

yasa szyun saku nya yaya maku:

“Watan, baha balay blaq miyan su Llyu qani, musa su tgiyaw snat rgyax ru ungat gluw salan su, siqan su iyal la. yaqih mhmud na inlungan hya la.” memaw ku nya shgan balay kmal qutux ke' qani yaya maku.

te sazing pinnaras ke' yaya mu ga qcbaq na hka: “pinnpung ke' bnkis raral ga, 'ringan balay mwah mka rhzyal Qwilan qani ga cyugal mtswe ma, qsuyan hopa ga Wilang, te sazing sswe ga Syat ,sswe balay ga Watan. nisan mwah tngasal qani ga, cyugal mtswe ngasal nha qani, si giway mqqul rhzyal qmayah ru mhhakas snyan nha brusa qsinuw uzi, yasa ini thuyay nanu iyaw ru ini 'uluw qqoyat qniqan ma.

ulung su baq inlungan qu Wilang qsuyan qa, kya biqan tunux na utux bnkis lru. maki qutux ryax,qsuyan Wilan qani kyalun nya yaya ni laqi muciy: “Rimuy, thkaw ta pinciriq maku para qasa, an ta plawa Syat ki Watan sazing ngasal nha wah cisal ngasal” mha qu Wilang.

nyux trang mqas balay mcisal qu sswe nya Syat ki Watan,myugiy ru mqwas kwara laqi nha uzi. Wilang qani kkahan nya qutux kakay na hka, “klang!” muciy smyang qu pakux tbali ru tukun ayang na para. si tqlay mnkux mita kwara laqi ru mtswe nya, talagay hriq ayang qsinuw sa muciy kwara nha.

ktan qu qsuyan nha Wilang, tbahun nya kmalay qu hka ru ptmon nya tbali. kyalun nya kwara laqi ru sswe muciy: “ita cyugal ngasal mtswe qani, yani balay cyugal kakay na hka qani, mtakuy ru mhakas kruma lga, tnaq wal galan kakay na hka qani pakux ta la. nanu yasa itan cyugal ngasal qa, si ga mqutux ru mssi ta inlungan lga, iyat zinga mhuyaw kwara pinbahuw ta ru qqoyat ta qsinuw uzi. mha na phakas ta ru pbiq ta turu lozi ga, iyat ta nbah thoyay nanu iyaw, baha balay mhuyaw kinbahan ta la, ana lkotas bnkis ta ga, iyat ta nya swalan qmpul hongu utux.” kahul klbuw na inlungan nya kmal qu qsuyan Wilang.

aring pqzyan na qsuyan Wilang lga,mssi inlungan mtswe nha ru kwara laqi nha msblaq uzi la, yasa qalang Qwilan qa, minkahul cyugal nanak ngasal nha, ini lawa pira kawas lga, mhuyaw qu kinbahan nha, memaw ini skkwa kian rhzyal na qalang, yasa pgagay musa tmwang Tkasan, Tranan, Nbwan.”

Watan Taya 張新仙
桃園復興鄉介壽國中族語教師
原鄉為桃園縣復興鄉高義部落

miyan qani kinblaq balay na gaga sinbilan
bnkis ta Qwilan. mha yaya maku.

sazing pinnaras ke' qani pinqzyu sami
na yaya maku, mssi balay inlungan qu
mtswe lga, ana nnanu hhetu na iyaw ga
ini nbah ini baqiy mmugah mha. tehuk
misu qani ana wayal lama qalang kayal
qu yaya mu, si ku si llungiy kriryax sinbi-
lan nya ke' ru ptke' mu laqi kinbahan uzi.

zngyan ta ke' ta nanak lga kpyut ta
balay la, siqan qu kinbahan Tayal iyat
p'uluw kngyan hongu 'san ngasal lkotas.
mosa mssilay ru hgiruw tkari pinhogan
laqi ta la, baha smwan bnkis ta, iyat ta
nya pqasun qmpul hongu utux. nanu yasa
ga, si ta klokah ptke' pinnaras gaga ru
sinbilan na bnkis, aki ta mblaq mkangiy,
iyat ta sayux pkita lk'aba ki lk'aya.

媽媽的傳說故事

傳述者：張金雲（1923生~2005歿）

傳述時間：約1970~1975年間

紀錄者：張新仙於2005~2007年整理紀錄

我是排行老么，自小深受母親疼愛，養成驕縱脾氣。有一天，不知何故我莫名的發脾氣拿石頭亂砸向四哥Hayung。被母親知道後並未動聲色，她等到晚上睡前時，說了二則故事給我們聽：

「第一則是人變熊的故事，在很久很久以前，有個部落Quci ngarux的一戶人家，爸爸叫Taya，媽媽叫Yagu，生有五個兒子。而最小的兒子叫L1yu，體格壯碩，孔武有力，但生性粗暴又懶惰，每次爲了農事工作，總要貪些便宜，甚至不想工作而跟哥哥們無理的爭吵。

有一天兄弟們又一起去拉拉山的農地工作，大哥Behuy一如往常的分配工作，弟弟L1yu又故意挑三撿四的推拖不願意工作；其中二哥Batu好意勸說小弟L1yu幾句話，卻遭L1yu以鋤頭襲擊殺死了二哥Batu，其他兄弟見狀驚嚇，措手不及而無法阻止。

L1yu唯恐被懲罰，及時逃遁進入山林，奔跑時衣服沾到泥巴變黑，又怕被親人認出，又用炭灰塗抹臉，擔心害怕的躲在陰暗潮濕的樹洞裡，又冷又餓，

不知不覺的身上黑泥變成黑毛，胸口因爲被手遮住才未污染，所以是白色的，自此後就變成熊而註定要在深山內孤獨一生。」

所以媽媽訓示我說：「Watan，你這樣的脾氣是非常的不好，你難道要像L1yu一樣躲在山崖沒有親人而孤寂一生，你這樣太可憐了。」媽媽非常懇切的對我勸說這句話。

第二則媽媽說的故事是灶的啓示：「傳說最先到高義部落拓荒的是三個兄弟，大哥叫Wilang，二弟是Syat，小弟是Watan。初時因一些土地互不相讓而爭奪，也還會相互妒忌並破壞其他兄弟所埋設獵捕野獸的陷阱。所以他們這一支遷徙的家族，每年都沒有什麼收穫，每做任何事也都無法成功。

還好他們的大哥Wilang很穩重、練達有耐心，或者是祖靈許給他的智慧。有一天大哥Wilang跟孩子的媽說：「Rimuy，去把我的二個弟弟Syat和Watan以及其他家人叫來家聚聚聊聊，將我獵到的山羌宰了煮食招待他們。」Wilang如此吩咐。

正當Syat和Watan二位弟弟及其子侄們很高興的來作客，且他們正在唱歌跳舞助興時。大哥Wilang卻在這時踢倒爐灶的一隻腳，「klang！」的一聲，裝著山羌煮食的鍋子翻倒。在場的大夥一下子都嚇著愣住，甚覺那山羌野味的湯好可惜。

這時大哥Wilang，一邊將倒下的爐灶腳重新立好並且將剩下的羌湯鍋子擺放在爐灶上。一邊對著所有的子侄和弟弟們如此說：「我們這三家兄弟，就如這三腳的爐灶，任何一方若有妒忌猜疑而失敗倒下，如同這個被踢掉一腳的爐灶會翻倒。所以我們三家兄弟，一定要相互關心與信任，相信過不了多久我們的農作物會豐收以及上山狩獵時也會很幸運的獵獲野味。如果我們還是互相猜忌和不合作背對背的相處，我們絕不會成就任何事，我們的後代子孫不會繁衍，連祖先也不會同意我們以後踏上神靈之橋。」大哥Wilang語重心長的懇切勸說。

從大哥Wilang勸說後，三家兄弟和睦相處，合作無間，所以高義原本從他們三戶起的部落，沒到幾年的光景，成為大部落，甚至土地都不夠容納族人居住，所以他們又擴散拓增至Tkasan、Tranan（今台北烏來）、Nwan（今宜蘭大同）等地。」我們高義部落的祖先留下了如此高尚的風範給我們，媽媽這樣的說。

媽媽說的這二則故事是規勸我們兄弟要齊心、其力可斷金。雖然母親已離我們先去了天堂，但她所留的訓言故事永記於心，並且傳揚給我們的後代子孫。

我們若遺忘了自己的語言那我們就真的滅族，可憐泰雅後代子孫將找不到登上神靈之橋的路回祖先的家團聚。孩子們將迷失倒臥於人間煉獄，若是如此祖先絕不同意我們這樣的，也絕不歡迎我們踏上神靈之橋。所以我們要加緊宣揚祖先流傳的文化與長者留下的訓誡話語，這樣我們將後才會走的平穩與不會羞於面見我們的祖先（先父母）。